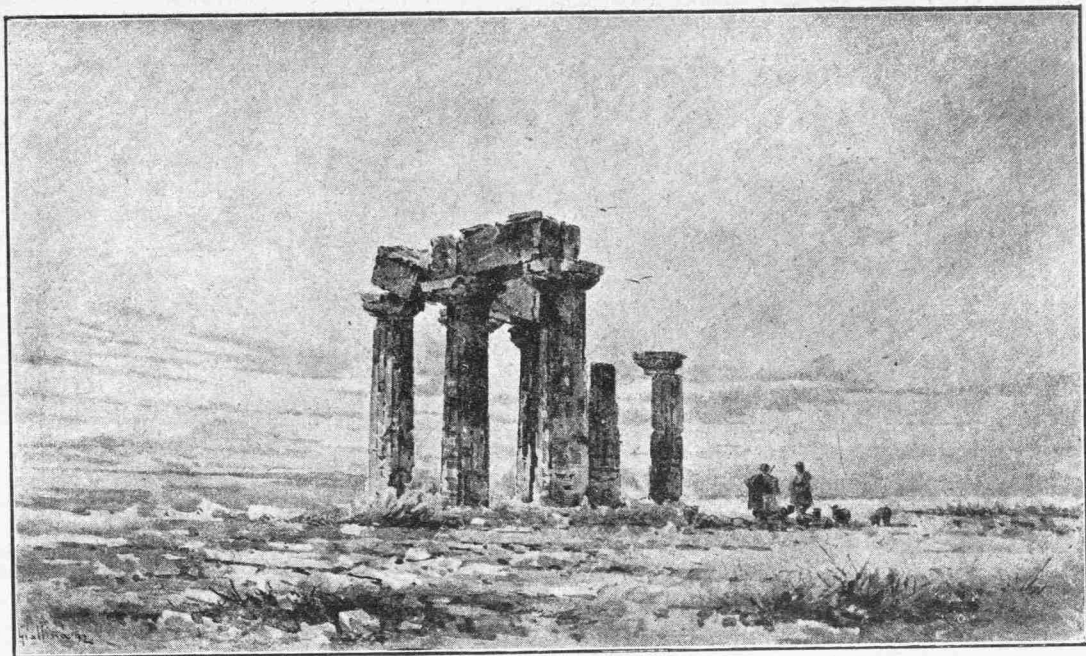

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

(εἰκὼν ἐξ ὑδατογραφίας Α. Γαλλινᾶ)

νου πνεύματος καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου τὴν σύμφωνον πρὸς τοὺς νόμους τῆς λογικῆς αὐτοῦ φύσεως. Αὕτη εἶναι ἡ τότε κληθεῖσα ἀνθρωπικὴ μόρφωσις ἢ οὐμанизμὸς (Humanismus). Τότε ἤρξατο συγχρόνως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ νὰ σχηματίζεται ἰσχυρὰ μερὶς ἐπισκόπων καὶ θεολόγων ζητοῦσα τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων καὶ ἰδίως τὸν περιορισμὸν τῆς παπικῆς παντοδυναμίας καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς διοικήσεως τῆς ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων, εἰς ἃς ἔμεινε πιστὴ καὶ μένει μέχρι τῆς σήμερον ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία. Οἱ τῆς μερίδος ταύτης, ἥς σύνθημα ἦτο «μεταρρύθμισις ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς μέλεσι» (reformatio in capite et in membris) ἀπῆλθον ἵνα οἱ πάπαι μὴ ἀναιμιγνύνωνται εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῶν κρατῶν καὶ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία θεωρῆται ἀνεξάρτητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς· αἱ οἰκουμενικαὶ συνodoi θεωρῶνται ὡς ἡ ἀνωτάτη νομοθετικὴ ἐξουσία ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥς αἱ ἀποφάσεις ὑποχρεοῦσι καὶ τοὺς πάπας, οἵτινες ἀπλῶς εἶναι ἡ ἐκτελεστικὴ καὶ κυβερνητικὴ κεφαλὴ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας· οἱ ἐπίσκοποι μὴ νομιζῶνται, ὅτι εἶναι ἀπλοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ πληρεξούσιοι τοῦ πάπα, παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν ἔχοντες, ἀλλ' ὅτι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν ταύτην δυνάμει ἀποστολικῆς συστάσεως καὶ εἶναι ἴσοι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀρχιερωσύνης τῷ πάπᾳ, ὅστις εἶναι πρῶτος μεταξὺ ἴσων (primus inter pares), καὶ δύνανται συγχροτοῦντες συνόδους νὰ διοικῶσι τὰς ἐκκλησίας τῶν χωρῶν τῶν ἀνεξαρτήτως, ἐπιβλεπόμενοι μόνον παρὰ τοῦ πάπα. Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐκήρυξαν οἱ μεταρρυθμιστικοὶ οὗτοι ἐπίσκοποι καὶ θεολόγοι ἐν ταῖς περιηγήσεσι οἰκουμενικαῖς συνόδοις τῆς Πίστης (1409), τῆς Κωνσταντίας (1414) καὶ τῆς Βασιλείας (1431). Ἀλλὰ οἱ πάπαι, ὧν τὸ κράτος εἶχε πλέον ῥιζώσει ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἀμαθούς πλήθους ἐν ἀπάσαις ταῖς καθολικαῖς χώραις, καὶ εἶχε

καταστῆ πεπαλαιωμένη πλέον ἢ δυσεξάλειπτος θρησκευτικὴ πρόληψις τῶν ἀμορφῶτων ταξέων τῶν λαῶν, κατῴρθωσαν διακρούντες τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν, συνάπτοντες ἰδιαίτερας συμφωνίας μετὰ τῶν διαφόρων κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν, ῥαδιουργοῦντες ἐν γένει τοὺς ἀντιθέτους τῶν, νὰ ματαιώσωσι τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, ἡ δὲ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία ἔμεινε καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς εἶχε κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, καὶ ὁ παπικὸς δεσποτισμὸς ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἐφ' ἑαυτῆς νὰ πιεζῇ αὐτήν.

Ἄλλ' ὅταν οἱ κυβερνῶντες τὰς τύχας τῶν λαῶν ἀποκρούσωσι τὰς ὑπὸ τῶν καίρων ἐπιβαλλομένας καὶ ἀπαιτούμενας βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, ὠθοῦσιν ἀναγκάσιως τὰ πράγματα εἰς ἐπανάστασιν. Φεύγοντες τὴν μεταρρύθμισιν, ἐμπίπτουσιν εἰς ἐπανάστασιν, ὅ,τι δὲν θέλουσιν ἐκουσίως νὰ πράξωσι, τοῖς ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίαις. Τοῦτο συνέβη τότε ἐν τῇ Δύσει. Μετὰ τὴν ματαίωσιν δηλ. τῶν ὑπὸ τῶν φίλων τῆς προόδου ζητούμενων ἐκκλησιαστικῶν μεταρρυθμίσεων, συνέβη κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ἡ φοβερὰ ἐκείνη θρησκευτικὴ ἐπανάστασις, ἡ καλούμενη μεταρρύθμισις ἢ προτεσταντισμὸς, ἥς τὴν σημαίαν ἐκράτησαν ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ ὁ Λούθηρος, ἐν δὲ τῇ Ἑλβετίᾳ ὁ Ζβίγγλιος καὶ ὁ Καλθίνος, καὶ ἦτις ἐγείρασα τοὺς λαοὺς κατὰ τοῦ παπικοῦ δεσποτισμοῦ, ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν βόρειον Εὐρώπην, 100 περίπου ἐκατομμύρια χριστιανῶν, τοὺς μᾶλλον ἐν τῷ πολιτισμῷ προηγμένους λαοὺς τῆς δύσεως. Καὶ ὅμως καὶ πάλιν ὁ παπισμὸς ἔμεινεν ἀδιόρθωτος καὶ ἐξηκολούθησε διευθύνων τὴν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ αὐτῷ δεσποτικῷ, καὶ ἀπολυτόφρονι πνεύματι. Ἡ ἐν Τριδέντῳ οἰκουμενικὴ λατινικὴ σύνοδος, ἥτις συνῆλθε τῷ 1545, ἵνα ἐπυλῶσῃ τὰς πληγὰς τὰς ἐπενεχθείσας τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως, κατ' οὐδὲν ἐμείωσε τὴν ἀπειρίριστον καὶ αὐθαίρετον παπικὴν τῆς ἐκκλησίας κυβέρνησιν. Οἱ πάπαι